

Rafinuotai originalus.
Ian McEwan

Žavinti meilės ir praradimų istorija.
Robert Harris

JOHN PRESTON
LOBIS

ROMANAS

baltos lankos

John Preston

Lobis

romanas

Iš anglų kalbos vertė Danguolė Žalytė-Steiblienė

baltos lankos

Pradėjau kasti. Po keliais centimetais smėlio radau antrą metalo gabalą – dar labiau surūdijusį, bet tokios pat formos. Kaip varžtas. Paėjėjau nekasdamas, tik dairydamasis. Už kokių penkiolikos centimetrų nuo antro smėlio lopo buvo trečias.

Ir ką gi mes čia radom, pamaniau.

Prieš eidamas toliau, dar kartą pažvelgiau į Džono gelžgalį. Ir į tą, kurį ką tik radau. Beveik neabejojau, kad jau esu tokius matęs. Ar bent labai panašius į juos gelžgalius. Bet kur ir kada?

Atsisėdau ant krašto ir pabandžiau prisiminti. Velniai griebtų, neprisiminiau nieko. Nors galva duok į sieną; ir staiga dingtelėjo: Olboras. Taip, tikrai. Tokį gelžgalį aš mačiau Olbore, nė kiek neabejojau, nors nuo to laiko prabėgo penkiolika metų.

Nusivalęs žemes, pasakiau Džonui ir Vilui, kad kelioms valandoms išvažiuoju ir kad labai svarbu nieko neliesti, kol manęs nebus. Paskui įsikišau gelžgalius į kišenę, sėdau ant dviračio ir nuvažiavau į šiaurę – Orfordo link.

Kol važiavau, debesys pagaliau pradėjo sklaidytis. Kai atsidūriau prie Rendlšemo miško, nuo medžių jau kilo rūkas, o prie jūros vėjas buvo toks stiprus, kad vos nenuvėdė kepurės. Pravažiavęs Orfordą, toliau myniau pakrante. Dešinėje pusėje žemė nuožulniai leidosi į vandenį. Važiavau per kviečių ir viksvų laukus, kol pasiekiau perkėlą prieš Slodną. Man pasisekė, nes keltas kaip tik turėjo išplaukti. Įvažiavau ir dar kelias minutes lūkuriavau, kol jūrininkai krapštėsi.

Keltas lėtai atsišvartavo ir pamažu nuplaukė upe. Nenulipdamas nuo dviračio, spoksojau į kitą krantą ir troškau, kad

jis kuo greičiau priartėtų. Kai tik keltas priplaukė prie kranto, pro valčių stogines ir paplūdimio namelius numyniau į miestą. Pora žmonių man šūktelėjo. Vienas – nežinau kas – suriko: „Kam taip lėkti?“, bet aš nesustojau. Tik kilstelėjau ranką, važiuodamas pro šalį.

Palikau dviratį prie muziejaus. Registratūroje sėdėjo nepažįstama moteris. Paklausiau, ar yra ponas Braitlingas. Oi, ne, atsakė ji pasipiktinusi, tarsi jis būtų prieš daugelį metų miręs ar emigravęs. Aš neklausiau, kodėl ji taip priblokšta. Tik paaiškinau, kas aš, ir paklausiau, ar negalėčiau apsižvalgyti sandėlyje.

Ji buvo labai nepatenkinta. Kurį laiką bandė atsikalbinėti dirščiodama į laikrodėlį ir aiškindama, kad muziejus po pusvalandžio uždaromas. Pridūrė, kad jis būna atidarytas ir iki šešių. Tiesa, tik trečiadieniais, taigi man jokios naudos. Mat buvo ketvirtadienis.

– Tai gali būti svarbu, – tariau. – Labai svarbu.

Tačiau ji nenusileido.

– Mane atsiuntė ponas Ridas Moiras, – tariau, apimtas nevilties.

Be abejo, tai pasiekė tikslą. Jos elgsenys iškart pasikeitė.

– Kodėl iškart nepasakėt? – paklausė ji.

Sumurmėjau, kad nenorėjau sambrūzdžio. Paskui ji iš kailio nėrėsi, kad man padėtų, palydėjo į sandėlį, atsiprašinėdama dėl netvarkos, ir net pasiūlė puodelį arbatos.

Arbatos atsisakiau ir ėmiau raustis stalčiuose. Kambarys buvo mažas, bet palei visas keturias sienas nuo grindų iki lubų stovėjo spintos. Vietos pakako tik durelėms atidaryti. Dėl netvarkos moteriškė neklydo. Prisiminiau, kad senis Braitlingas

niekada nemėgo sudarinėti katalogų. Rodos, jo įpėdinis irgi per daug nesistengė. Tik viename stalčiuje radau dėžę, pilną bronzos amžiaus strėlių antgalių, tris kišeninius laikrodžius su langeliu dangtelyje – vieną be užpakalinio korpuso dangtelio ir be rodyklės, skardinę antikorozinio sprogiojo Džoiso parako ir kelis paketėlius su garstyčių sėklomis, turbūt iš Sodo Kapo Jeruzalėje.

Po pusvalandžio man išdžiūvo burna, ir pamaniau, kad be reikalo atsisakiau arbatos. Bet dabar jau per vėlu. Pritūpiau ir, rausdamasis viename iš apatinių stalčių, pamačiau violetinio audinio skiautę. Kraštai apdriskę, siūlai išlindę. Paėmiau audeklą ir supratau, kad į jį kažkas įvyniota. Kažkoks sunkus cilindro formos daiktas.

Išskleidžiau audeklą ir pamačiau. Išsitraukiau pirmą gelžgalį, rastą Saton Hu, ir palyginau. Rastasis stalčiuje buvo mažesnis, bet tokios pat formos. Tai būtų pastebėjęs kiekvienas kvailys. Po gelžgalio buvo mašinėlė išspausdinta etiketė, kurioje nurodyta radinio data ir vieta: 1870 metų gegužė, Sneipo bendruomeninės ganyklos.

Apverčiau etiketę. Kitoje pusėje ranka buvo užrašyta, kas čia per daiktas. Bent jau spėjimas – tas, kas čia rašė, dėl viso pikto gale pridėjo klaustuką. Matyt, spoksojau į etiketę kelias minutes. Bandžiau suprasti, ką tai reiškia ir ką tai keičia. Ramiau, Bezilai, tariau sau. Neskubėk. Bet širdis vis tiek daužėsi. O burna dar labiau išdžiūvo.

Suvyniojau gelžgalį į violetinį audeklą ir su etikete įdėjau atgal į stalčių. Išeidamas padėkojau registratorei už pagalbą.

- Radote, ko ieškojote? – paklausė ji.
- Nesu tikras, – atsakiau.

– Tikiuosi, ne be reikalo atvažiuote, – atsiliepė ji. – Būtinai perduokite Ridui Moirui linkėjimus, gerai?

– Žinoma, – pažadėjau. – Perduosiu.

Kai grįžau į Slodną, velnio keltas, savaime suprantama, buvo prisišvartavęs priešingame krante. Turėjau stovėti ir laukti, kol jis neskubėdamas atplaukė. Grįžtant vėl pradėjo purkšti. Myniau pedalus iš paskutiniųjų. Sukoręs aštuonias mylias iki Saton Hu, pūkščiau kaip garvežys.

Džonas ir Vilas laukė piemens trobelėje. Ponios Priti sūnus Robertas irgi ten buvo. Negaliu sakyti, kad labai apsidžiaugiau jį pamatęs. Tuo metu nenorėjau, kad kas nors mane blaškytų.

– Ką nors pešei, Bezai? – paklausė Vilas.

– Eime su manimi, vaikinai, – tariau. – Ir pasiimkite ruletę.

Mes vėl išėjome į lauką. Prieš darbo pradžią prisiminiau, kad reikia pažymėti laiką. Pusė šeštos. Paskui atsiklaupiau toje vietoje, kur Džonas rado pirmą gelžgalį. Paėmiau ruletę ir atmatavau penkiolika centimetrų antro rausvo smėlio lopinio pusėn. Paskui ėmiau dairytis priekyje dar vienos rausvos dėmės už penkiolikos centimetrų.

Nieko. Pakapsčiau smėlį, kad įsitikinčiau. Ne, tikrai nieko. Nesuprantu. Turi būti čia, pamaniau, turi būti. Paskui supratau, koks esu kvailys. Be jokios abejonės, matuoti reikia ne tiesia linija. Kuo toliau, tuo ploteliai turi plėtimis. Na, žinoma.

Žengiau žingsnį į kairę ir vėl bandžiau ieškoti. Šį kartą teko kasti giliau, bet netrukus prasimušė rausvas smėlis kaip anksčiau. Per pusvalandį radau penkis rausvo smėlio lopinius. Visi buvo vienodu atstumu vienas nuo kito, bet skleidėsi

griovio karšto pusėn it vėduoklė. Kiekvienas buvo trupučiuką giliau už ankstesnį.

– Kas čia? – be paliovos klausinėjo berniukas. – Ką jūs radote, pone Braunai?

Nenorėjau jam sakyti. Ir ne tik jam. Norėjau sakyti niekam. Dar kurį laiką. Kai pasakysiu, kai visi sužinos, kelio atgal nebebus. Be to, tariau sau, reikia rasti dar vieną lopą, kad būčiau tikras.

Ir vėl atmatavau penkiolika centimetrų ta pačia skėtria linija ir ėmiau gremžti. Ir tikrai, netrukus pasirodė dar viena rausvai rausvo smėlio dėmė. Po ja buvo dar vienas gelžgalis. Tačiau šį kartą palikau jį, kur buvo.

Pakėliau akis. Visi trys susibūrė aplinkui ir žiūrėjo žemyn. Mačiau, kad berniukas net spirga – taip trokšta užduoti dar vieną klausimą. Nespėjus jam išsižioti, atsakiau:

– Mano nuomone, čia laivas.

Džonas Džeikobsas atsiliepė pirmas:

– Laivas? – pakartojo jis. – Koks laivas?

– Laivas, užkastas pilkapyje.

Jis pradėjo juoktis.

– Kurio galo užkasti laivą?

– Nes čia kapas.

– Kieno kapas?

– Aš nežinau. Dar nežinau. Bet spėju, kad įtakingo asmens. Niekas tikrai nebūtų taip vargęs dėl kokio prasčioko. Tik pagalvokite, kiek reikėjo įdėti darbo. Laivą reikėjo nuo upės šlaitu užtempti į viršų. Tas gelžgalis, kurį čia radai, Džonai, yra kniedė. Rausvi lopai rodo, kur buvo kitos kniedės. Jos surūdijo ir nudažė dirvožemį.

– Bet, Bezai, jei čia laivas, tai kas atsitiko korpusui? – paklausė Vilas.

– Supuvo, – atsakiau. – Žiūrėkit... – Parodžiau į sukietėjusio smėlio rumbą, besidriekiantį nuo vienos kniedės prie kitos. – Matyti, kur buvo apkalos juostos. Jos paliko šį atspaudą. Tai ir viskas. Ir dar kniedės.

Visiems parūpo, ar labai senas laivas. Atsakiau, kad nesu tikras. Gali būti vikingų. O gal dar senesnis, pridūriau.

– Rupūž... – jau žiojosi Vilas, bet prikando liežuvį.

– Taigi, – atsiliesčiau ir išsišiepiau.

Be abejo, ketinau pranešti poniai Priti, ką radau. Bet Robertas nulėkė jai pasakyti pirmas. Ką tik šokinėjo, mosuodamas rankomis, ir štai jau grįžta su motina, tempdamas ją už rankovės.

Kai ponია Priti priėjo prie pilkapio, parodžiau jai kniedes ir dėmes smėlyje. Paskui papasakojau apie kniedę Olbore ir etiketę, kurioje buvo paaiškinta, kaip ji atsidūrė Sneipo laivo kape.

Valandėlę ji apžiūrinėjo kniedę. Paskui, mano nuostabai, ištiesė ranką.

– Sveikinu, pone Braunai, – tarė ji. Nutilo, ir jos lūpų kampučiai pamažu užsiritė. – Juk sakiau jums, kad čia kažkas yra.

– Taip, tikrai sakėte, ponია Priti. Tikrai sakėte...

Ji paspaudė ranką ir Džonui, ir Vilui. Valandėlę stovėjome pusrūčiu, išsišiepę kaip puspročiai. Buvo jau po septintos, ir mes nusprendėme šiandien baigti darbą. Ponია Priti su Robertu nuėjo namo. Kai uždengėme griovį brezentu ir maišiniu audeklu, Džonas ir Vilas pasiūlė eiti išgerti – atšvęsti. Bet aš buvau pernelyg susijaudinęs ir nė kiek netroškau draugijos.